Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1129/D

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1129/D

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1129/D

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1129/D

1129

1806
1601
205

Bry (J.T.) & Bry (J.I.)

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1129/D

TERTIA PARS
INDIÆ ORIENTALIS:
Qua continentur

I. *Secunda pars nauigationum à* IOANNE HUGONE LINTSCHOTANO *Hollando in Orientem susceptarum; & maximè situs illarum regionum, & in his insularum, fluminum, riparum, portuum, &c. tum in transitu, tum ipsa* INDIA *sitorum: vbi iuxta etiam vniuersa, quæ autor illic, & postea in reditu versus Hollandiam vidit & notauit, diligenter designantur.*

II. *Nauigatio Hollandorum in insulas Orientales,* IAVAN & SUMATRAM: *vbi pariter de moribus, vita, & religione incolarum quædam haud iniucunda traduntur.*

III. *Tres nauigationes Hollandorum in modò dictam Indiam per Septentrionalem seu glacialem Oceanum, vbi mira quædam & stupenda denarrantur.*

FIDELI STUDIO ET OPERA DE GERMANICO in Latinum translata, & bono ordine disposita à

BILIBALDO STROBÆO SILESIO.

ADIECTÆ SUNT HUIC OPERI MULTÆ EÆQUE ACcuratissimæ tabulæ seu mappæ chorographicæ, cum iconibus alijs quoque elegantissimis, exacta industria in æs incisa per IOAN. THEODOR. & IOAN. ISRAEL. *de* BRY *fratres: quorum sumptibus quoque hoc opus editum est.*

ILLUSTRISSIMO PRINCIPI, AC DN. DOMINO FRIDERICO IV. Comiti Palatino ad Rhenum, S.Imp. Archidap. & Elect.&c. nuncupata.

FRANCOFURTI excudebat Matthæus Beckerus,

Anno M. DCI.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1129/D

BENEVOLO LECTORI, RERVM NOVARVM STVDIOSO. S.

LIBERALE sane & laudatissimum istud maiorum nostrorum institutum fuit, vt, si qui Rempubl. inuentis nouis meritisq; solennibus liberaliter excoluissent, aut fines patriæ gestis bellicis extendissent, eos non solum singulari laude & honore exornarent, verum etiam memoriæ ipsorū Templa, Colossos, triumphos, & monumenta huius generis alia magnis sumptibus erigerent statuerentque: vt illis commonefacti posteri tam virtutem istorum admirabundi deprædicarent, quam ad facinora similia egregia feruidi excitarentur. Etsi vero multa eademque generosa & Heroica facinora priscis seculis, passim à diuersis diuersa designata sint: ex illis tamen omnibus nullum adeo sublime aut tanta commemoratione dignum, quam ars tentata & inuenta nauicularia est. Cuius quidē beneficio his postremis temporibus à parta humana salute non solum omnes terræ & regna rebus omnibus necessariis cumulatissime instruuntur, verum etiam indies nouæ regiones & tota recentia regna, antea incognita, gratia diuina latissime aperiuntur & deteguntur: adeo, vt iam sanctum Dei nomen in omnibus terrarum angulis lætissime personet, & inter barbaras gentes quoque religiose colatur inuoceturq;. Pro quo immenso Dei bono nullæ laudes, nulli hymni, nulla erecta monumenta satis esse queant. Illustri huiusce rei documento inter cætera hæc quoque nauigatio est, quæ à nobili & experientissimo Heroe Joanne Hugone de Lindtschoten in Orientem instituta fuit. Cuius iam partem secundam,

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1129/D

quæ totius historiæ Orientalis pars in ordine tertia est, Lectori beneuolo descriptam offerimus: vt ex ea non minus, quam prioribus duobus libris mundi mirabilia, adeoq; diuinæ maiestatis inexhaustam potentiam & sapientiam cognoscere liceat.

Cum verò in hac secunda Lindtscotani nauigatione edenda occupati essemus, eiusdem argumenti opuscula quoque alia sub manus nobis data sunt, nimirum quomodo Hollandi in insulas Iauam & Sumatram contenderint, & præterea discretis temporibus vias nouas in Chinam versus orientem per mare Tartaricum tentauerint, tam successu prospero, vt spes haud temeraria sit, futuris seculis posterorum simili ausu cursum illum seu viam plane & omnimodo compertum & cognitum iri. Quæ res non solum famam immortalem Hollandicæ nationi, verum etiam vniuerso terrarum orbi inæstimabile commodum, vtilitatemq; nullo dubio paritura esset.

Quod autem dictæ hæ nauigationes ab vna eademq; gente Hollandica, vt & ad scopum seu terminum eundem, nimirum in Orientem susceptæ essent: ob id easdem discretas non tantum in vnum quasi corpus cogere, sed & si quæ deinceps aliæ eiusdem materiæ nobis occurrerent, addere, consultum & iustum visum est. Quo nos studio Lectori beneuolo comprimis commodaturos arbitrati sumus: præcipue, cum & figuris artificiosis additis omnia summa diligentia illustrauerimus, & viuis iuxtà chorographijs sculptis desiderantium oculis expressissimè singula exposuerimus: plus interim publicæ vtilitati & Lectoris voluptati, quam nostromet commodo aut quæstui velificati.

Quod si fors quispiam sit, qui sublime, accuratum & fastuosum dicendi genus expectat: hic sciat, nos prototypum vertendo adeo phaleris istis studere noluisse, vt contrà potius nudæ veritati simpliciter absque verborum vllo lenocinio asserendæ vacare præsumpserimus: maximè, quod in ipso quoq; originali, tum ipsum systema aliquoties mirè interruptum esset, tum vocabula passim multa occurrerent, quæ pura & exquisita latinitate exprimi nullo modo potuerunt.

Cæterum nos originale aliàs fideliter secutos, & ob id huic historiæ fidem liberalem irrogandam esse, ex fusius percensita tragœdia Francisci Köningi, nostri cognati & amici æstimare licet.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1129/D

licet. Cuius cum triste fatum in historia casu fortuito oblegeremus, rem ad amußim sic esse gestam, ex notitia priore facile recollegimus. Sed & autentico suo suffragio huic historiæ liberaliter astipulatur clarißimus & summis meritis celeberrimus vir Bernhardus Paludanus Medicinarum Doctor, & Enckhusæ poliatros dignißimus, Lindtschotaniq; vicinus & amicus certißimus: qui non verbis tantum, sed & rebus ipsis, varijsq; documentis exoticis veritatem hanc sollicitanti cuiuis illustrißimè attestari poterit. Nam & à Lindtschotano, innumera, eademq; varietate diuersißima ex India allata monumenta dono accepit, & multo plura paßim ab alijs, tum ex Jaua, tum China mirabilia apportata collegit & asseruauit, vt prolatis illis rerum omnium fidem stabilire certißimam poßit. Et si verum fateri oportet, idem ille vir præstantißimus ad editionem huius historiæ non frequens tantùm instigator & suasor nobis fuit: verùm etiam prioris partis contextum tam fidis & planis annexis annotationibus illustrauit, vt de studio eius erga nos tam propenso ipsi perpetuam gratitudinem nos debere merito & liberè profiteamur. Cuius vel ex parte saltem minima hoc loco declarandæ causa de optimo illo viro istud attestari volumus, quod elapsis An. 98. nundinis Francofurtensibus apud eum ostensarum rerum peregrinarum farraginem tantam conspicati simus, vt nobis miraculum quoddam vidisse videremur. Quas ipse postea tum illustrißimo Principi VVirtembergico, tum Imperij proceribus alijs quoque publicè spectandas paßim cum plerorumq; ingenti admiratione obtulit. Et tantum à nobis tum pro dicti viri celeberrimi elogio, tum pro historiæ nostræ fide hactenus assertum sit.

Cur vero tres distinctas istas nauigationes vno hoc volumine includere voluerimus, eius facti rationem satis firmam suprà à nobis traditam arbitramur. Quod si tamen præterea quidam contenderint, sub vnum titulum Indiæ orientalis iniquè & inconuenienter illas à nobis conferri aut contrudi, cum tamen illarum quædam non in orientem, sed in Septentrionem institutæ fuerint: his pro responso hoc reponimus, quod in opere isthoc non tam loca illa, per quæ cursum suum tenuerint, quam ad altera, ad quæ quasi ad terminum sibi præstitutum penetrare aut

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1129/D

re aut nauigare voluerint, spectari & attendi velimus. Quæ ob id peregrinationes, cum in Orietem vniuersæ directæ fuerint, sub scripti tituli ambitum redigi haud inepte possunt. Obiter autem & quasi in transcursu id quoque hic lectorem admonitum volumus, quod in huius operis prima parte duas peculiares mappas seu tabulas Geographicas ediderimus, hoc fine vt Regni Africani longo & locorum finitimorum saltem situs naturaque paucis exprimeretur. Ideoque de locis cæteris maritimis intermediis addendis operam accuratam nobis tum temporis sumere noluimus. Nunc vero in hac parte tertia in gratiam Lectoris defectum illum ita liberaliter suppleuimus, vt distinctis tabulis aliquot loca omnia & singula nauigationis in Orientem per Septentrionem quoque institutæ explanata & percensita iam curauerimus.

Præterea in Indiæ Orientalis parte secunda, quæ historiæ Lindtschotanicæ pars prima numeratur, nos quoque promisisse meminerimus, quod in hoc tertio tomo de exoticis aut Indicis aliquammultis simplicibus tractaturi simus. Cum vero hoc curaturis insperato aliæ haud ingratæ aut omittendæ historiæ sub manibus natæ essent: ideoque admonitum Lectorem hoc loco volumus, quod simplicium istam enarrationem libro hoc differentes, illam in tomum peculiarem proximum saltem distulerimus, non vero incuria aliqua aut supinitate penitus omiserimus. Quæ omnia excusatione decenti præmissa cādidum Lectorem ita edocere voluimus: obnixe rogitantes, vt studium hoc nostrum & sumptuosisimū laborem æqui boniq; consulat, applausuque suo ad alia quoque & maiora conatum nostrum constimulet. Valeat beneuolus Lector.

Ioan. Theodorus & Ioan. Israel.
de Bry, Fratres.

TERTIA PARS

INDIÆ ORIENTALIS,

QVA PARS ALTERA NAVIGATIONIS IOAN. HVGONIS DE LINDTSCHOTTEN, IN ORIENTEM INSTITVTÆ, quid item tempore eius commorationis ibidem gestum sit; quæ illarum regionum, insularum, portuum, peregrinantibus passim occurrentium, conditio statusq; sit: tandem quæ in suo versus Hollandiam reditu autor viderit & tulerit, accuratè describitur.

Caput I.

De rebus quibusdam eo tempore gestis, quo Ioan. Hugo de Lindtschotten in Goâ Indicâ substitit.

MENSE Decembri An. 1583. in vrbe & insula Ormo quatuor Angli applicuerunt, Aleppo ex Syria traiicientes, quo ex Anglia se primum receperant, nempe per Estrecho di Gibraltar versus Tripolim, quæ ciuitas maritima & portus est Syriæ, vbi merces omnes & deponuntur imponunturque, ac plaustris inde per continentem in Aleppo, (quod iter nouem dierum est,) transuehuntur. In Aleppo mercatores omnium nationum, vt Itali, Galli, Angli, Armeni, Turcæ, Aethiopes habitant, quolibet sua religione & legibus sub tributo & vectigali magni Turcæ gaudente. Ingens hoc loco mercatura exercetur: quod quotannis duæ Caffylæ siue Carauanæ, hoc est, numerosa populi multitudo, Camelorum grege exercitus instar stipata, hinc eo migrat: qui postmodum in Indiam, Persiam, Arabiam, & finitimas omnes terras negotiationis gratia, tum merces suas importando, tum permutatas auehendo sese dispergunt: sicut id & alio à nobis commemoratum loco est. Tres istorum Anglorum à societate reliqua, qui in Aleppo morabantur, selecti sunt, & missi spectatum, si fortè in Ormo curaturam (Iacturas vocant) pacisci aliquam possent, vt illis non minus, quã aliis in locis negotiari, mercesque suas venundare sibi liceret, ad exemplum Italorum seu Venetorum, qui in Ormo, Goa, Malacaque sub specie tituloque Curaturarum amplissimas negotiationes, cum gemmis, vnionibus & mercibus huiusmodi aliis aromatibusque illic nascentibus exercent, quæ inde postea comportari Venetias solent. Ex Anglis hisce vnus iam ante tempus aliud in Ormo vixerat, &

Angli 4. in Ormum veniunt.

Caffylæ annuatim ex Aleppo binæ abeunt.

omnium rerum statum rationemque didicerat: cuius informatione etiam & instinctu reliqui eo sese receperunt, & ingentem vim bonorum, vt pannos, crocum, omnis generis vitra, minores etiam merculas, vt specilla, cultellos & huius generis alia, quæcunque ibi grata futura augurabantur, eo secum aduexerunt. Et quamq; istarum mercium valor per se grandem pecuniæ summam excederet: nihilo tamen minus illas pro velo saltem proferebant, ne institutum ipsorum aliena suspicione periclitaretur. Priuatim enim id sibi præstitutum habuerant, vt hoc successtu ingentem copiam gemmarum, Adamantum scilicet, Perlarum, Rubinorum &c. commercarentur: ad cuius rei opportunitatem quoque tam multo auri argentiue pondere (quamuis occultato & celato, ne quo res hæc ipsis fors damno aut periculo esset) sese prouidi instruxerant.

Italorum in Anglos dolus malus. Iam ergò in Ormum cum penetrassent, bona sua in publicum promentes, licitatoribus pro more vendere cœperunt. Quod animaduertentes, qui suas illic curaturas Itali habebant, iuxtaque veriti, ne, si sua Anglis mercatura hac vice pro voto caderet, illi illîc loci sese insinuantes paulatim radices agerent, & numero suo quotidie inualescerent, qui euentus Italis notorio damno & probro futurus esset: collecto ad id inhibendum omni ingenio & assuto dolo, ad Ormi Capitaneum, Don Gonsalo de Meneses conquesti sunt, ꝙ in Ormũ Angli qdam aduenissent, à suis regionẽ illã & simul perditũ missi, & præter id hæretici. Nulla itaq; committendũ præfecto ratione esse, qn quæstioni, dũ adhuc calerent illico darentur, & in cautelã exemplumq; publicum meritas suæ audaciæ pœnas penderent, præfectus autẽ, ꝙ iam ante à quibusdã, alio tempore ibidẽ commoratis Anglis honorario munere adfectus esset, & ob id his illorũ popularib. summâ propensione optimè cuperet, vt eos examini subderet, ratione commoueri nulla potuit: sed alio apud se statuto consilio illos cum omni sua merce sub fideli additâ custodiâ in Goam nauigio ad Viceregem siue præfectum summum misit, vt iste pro suo arbitratu in ipsos inquireret, & quod videretur, statueret.

Angli vinciuntur. Goam quam primum naui intrassent, captiui illicò in vincula dati, & an boni Christiani essent, seriò & rigidè rogati sunt, quibus adeò inscitè & mutilè portugallicum callentibus, etsi istis in regionibus aliquot annis commorati & negotiati essent, tandem Iesuita quidam Brugis ex Flandria oriundus, qui in Ormo 30. circiter annos habitauerat, super inductus est, qui ipsos in persona (quod aiunt) inuisebat cupidus, & fidei confessionem extorquebat. In quâ reddendâ Angli tam commodos se & industrios præstare norant, vt pro genuinis Romanæ Ecclesiæ membris tunc haberentur quidem, sed, quod extranei, nempe Angli essent, suspicioni sese omni non penitus eximerent. Interim nunquam non insusurrabant ipsis Iesuitæ varia, vinctosque eos in Portugalliam missum iri, haud obscurè minitabantur. *Illectamenta Iesuitarum.* Quod si verò Iesuitis nomen dare eligerent, tum curaturos sese, vt omnis tum carceris, tum accusationis, tum politici magistratus iuris per omnia securi essent, promittebant. Causa autem, cur Iesuitæ tam serium & indefessum in ipsis persuadendis Anglis laborem ponerent, hæc principaliter erat: quod supra dictus Iesuita Germanus clanculum & in priuato ex illis elicuerat, quod ingentem pecuniæ vim eò secum aduexissent. Huic itaq; prædæ captandæ inhiantes, ac velut ex alto insidiantes, ad rem suam faciendam augendamue hanc artem sibi palmariam esse præsenserant. *Iesuitici ordinis votũ.* Primum siquidem & maximum istorum hominum votum est, pensius habere nihil quicquam vspiam, quam ordinis sui salutem, commoda, & incrementa satagere. Quocunq; id verò vel modo vel arte fiat, parum ipsorum interest: modò rei certus prouentus fiat. Etsi verò Angli non semel huic illorum petitioni intrepidè refragarentur, conditionem suam institutumque longè diuersum esse attestantes: nihilo tamẽ minus durante eorum importunitate eò ventum est, vt Anglorum vnus,

pictor

pictor, qui tantum experiundæ suæ fortunæ gratia cœterorum Societati sese addixerat, metu partim, partim necessitate compulsus persuaderetur, & conceptis verbis Iesuitam se profiteretur. Etsi verò Iesuitæ haud ignari essent, pictorem hunc paratæ prompteque pecuniæ habere haud multum: attamen quod artem pictoriā sciret, cuius professionis homines India daret rarissimos, illius operam in hoc sibi præcipuo vsui fore rati sunt, si pigmentis templum eorum gratis ornaret & illustraret. Ad quam rem aliâs curandam, si ex Portugallia artificem ex pacto accersserent alium, pecunia haud modica sibi opus fore haud stupidi præolfecerant. De hoc ergò obiter sibi nunc oblato vt apprimè gaudebant: sic & de reliquis Anglis progressu temporis in nassam eandem coniiciendis, deque vniuersa ipsorum pecunia tandem occupanda, spem sibi faciebant haud frigidam. Et vt plane breuiterque dicam, pictor iste Iesuita factus, primis illicò diebus & operis parandis abundè cumulabatur, & honoris tractationisque bonæ à Iesuitis accipiebat quamplurimum: vt hoc exemplo deinde illicerentur etiā reliqui. Angli interim in carcere relinquebantur omninò deserti: &, quod illius loci idioma nescirent, multo solatio à quoquam firmabantur. Tandem tamen, cum Archiepiscopum quosdam apud se Belgas habere comperissent, pro quibus accersendis mittere liceret: occasione arrepta per Belgam alium ad visendos sese nos officiosè inuitabant. Quod cum faceremus sine mora & tergiuersatione, ingressis nobis ad genarum vsque madorem iniurias illi nobis quiritabantur, & ab ouo ad mala rem omnem distinctè percensentes, obnixè rogabant, si pacto fieri vllo possit, vt cōsilio & operâ nostrâ, præstito vadimonio, carcere isto liberarentur, velle se ad omnem accusationem aliam magistratus cognitionem ratam habere, suamq; causam ita limitare, vt si vnquam vspiam alij quam mercatores inuenirentur, qui rebus suis negotiando intenderent, pro meritò seuerè plecterētur. Ita ergo, nostram fidem & diligentiam prius spōdentes, ab illis recessimus, & de pacto apud Archiepiscopū rem hanc tā fideliter curauimus, vt is ad Viceregē se cōferens, libellūq; supplicem illi porrigens, liberationē ab illo captiuorū facile impetraret, & iuxta bona illis omnia restitueret modo pro 2000. pardauis fideiussorē statuerent, & ante causæ cognitionem vlteriorem loco se non mouerent. De fideiussore itaq; dispicientes, haud magno labore vnum de ciuitatis primariis impetrauêre, qui pro dicta pecunia cautionem præstaret: cui vicissim Angli 1300 pardauos pecuniæ numeratæ illico tum appendebant. De reliquo, fidei ipsorum acquiescebat, postquam opulentum istum mercium apparatum, vnde pro omni euentu sibi satisfieri posset, apud eos conspexisset. His itaq; mediis Angli carcere emissi, conductis ædib. suas expedite tabernas pendebant: ita, vt magno numero merces suas distrahentes breui tempore passim omnib. innotescerent. Respectum enim comprimis nobilium, & eorū qui in ciuitate primarij erant, habebāt: studebant apprime ciuilitati, reuerentiæ, largitionibus quo ingenio fidem sibi tam solidam aucupabantur, vt & ab omnib. promiscue amarentur, & omni tum fauoris tum officiorum delatione certatim onerarentur. Sed & nos ante omnia singulari humanitate sibi semper demerebant. Quare motus Archiepiscopus, vicissim multa in ipsos beneficia cumulare, & de iis optima queq; sibi polliceri haud dubitabat. Quā eius affectionē, vt Angli quidē industrie suis honorariis acuere sciebant; ad acceptanda tum illorū munera ipsum persuadere nunquam poterant. Adhęc ipsi valde deuotos & religiosos se Catholicos gerere didicerant: nec dies vnica effulserat, qua cum corollis suis precariis in publico non conspicerentur, & missæ sacræ attenderent. Vt verbo vno dicam, & fama integra & bona existimatione breui momento apud omnes ita augescebant & inualescebant, vt sinistri quid de ipsis suspicari aut vellet nemo, aut omnino posset. Quæ res etsi ad euertendam Iesuitarum machinam operose faceret: per Iesuitā tamen Germanicum

Ex Anglis pictor Iesuita fit.

Angli liberantur.

Anglorum comitas.

nicum instare, & quotidie varia, præsertim ablegationem in Portugalliam, & si quæ alia præterea ad terrendos ipsos quid momenti haberent, minitari non desistebant. Veriti itaq; Angli, ne, si assensum suum simpliciter Iesuitis inficiarētur, pares manifesto periculo sibi esset, certa moderatione adhibita, illos rogitabāt, patienter vt morulam saltem aliquā ferrent, dum apud se inito cōsilio certius quid statuere possent. Quo promisso Iesuitas iterum aliquo vsq; deliniuerant, importunius alias institutos. Tandem tamē, spe allucescente nulla meliore, vt se dubiæ fortunæ eximerent, spem (quod aiunt) omnem in pedibus habentes, per secretos amicos prius pecuniam suam gemmis permutantes, fuga salutem quærere consultius & tutius rati sunt. Itaque sub festum Pentecostes Goâ ad tria milliaria exspatiantes in Insulam quādam Bardees dictam, vt factum ingeniosius occulerent, tantum cibum potumq; secum auferebant, & conductitias ædes cum residuis merculis quibusdam puero cuidam germano, omnis huius consilij ignaro, commendatas relinquebant. Iam, cum in Bardees essent vbi ex conducto Batamar (ita vocant nuntios aut cursores Indicos qui per hyemē literas quoquouersum efferunt) cognouissent, intra Bardees & Continētem, exiguum saltem & ex dimidio resiccatum fluuium interlabi, illum traiicientes, terrestri porro itinere sese eripuerunt, & quasi disparuerunt, adeo, vt ab isto tempore de ipsis nullum nuntium quicquam certi attestaretur. Credi tamen potest, vt etiam paulo post dubia fama susurrabat, ipsos iter suum versus Aleppo deflexisse. Angli hi profugi salutis suæ proram puppimque in vno Ioanne Nhubers collocabant, qui inter ipsos primarius Arabicam linguam, toti illi regioni aut familiarem, aut ad minimum saltem intellectam, præ cæteris rectius callebat.

Angli ex Goâ clam profugiunt.

Facti huius rumor quamprimum Goæ percrebuit, & nobis admirandi, & hominum reliquorum multitudini, quasi consilio & instructione nostra informati id fecissent, suspicandi occasionem dedit haud leuem. Qui autem pro ipsis fideiusserat, taxatis, quæ post se Angli reliquerant bonis, & ad duos fere pardauos æstimatis, hanc, cum prius accepta, summā Viceregi illico denumerauit, & de residuis 500. pardauis ab eodē absolutus est. Iesuitas autē ante omnia hæc Anglorū fuga acriter mordebat, dolētes, è manibus sibi elapsos istos esse, quos tamen iam totos suos factos crediderant. Germanus comprimis Iesuita sollicite apud nos percontabatur, an cōsilij huius sui nō participes nos reddidissent: id addens, longe aliam se viam initurum fuisse, modo vel odorari quid de illorū animo vndecunque potuisset. Sed & hoc percensebat, quod cum captiui illi carcere olim detinerentur, sub manibus suis saccum 40. millia Venetianorum (Venetianus autem duos pardauos appendit) continentem habuisset: quem tam prompte illis nunquam restituisset, nisi de assensu suo spem fecissent tam plausibilem. Et omnem sermonem tādem ita claudebat, vt diceret, iam se expresse compertum habere, ipsos meros hæreticos & sycophantas putidos fuisse, nulla religione seria vnquam tinctos. Hic erat exitus illorum. Ille vero Anglus alter, qui Iesuitarū ordini se addixerat, cum paulatim à primis diebus sibi de tractatione demū quid sentiret, & insuper de fuga quoq; suorum sociorum edoctus esset iam facti pœnitudine tactus, cum ne tum temporis quidem solitum ordini votum præstitisset, adeoq; à complurimis, vt verbum dictum retractaret, incitaretur, neq; à Iesuitis quoquam pacto nolens retineri posset, sententiam mutans ordini valedixit, extraq; collegium de domo conducenda operatus est. Et licet Iesuitæ manibus pedibusq; anniterentur, vt ipsum in sententia priore continerent: nihilo tamē minus ipse societate illa deserta propriam officinam sibi constituit: & cum ex arte sua quæstum faceret quotidie vberrimū, tandem Mesticen quandam filiā inibi à parentibus Lusitanis progenitam, matrimonio sibi copulauit: vt omnes vitæ suæ annos illic exigere, statum decretum nunc præsumpserit.

Iesuitæ Anglorum fuga acriter admorsi.

Pictor Anglus ordinē iterum deserit.

Ab An-

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1129/D

Ab Anglis his, dum adhuc nobiscum essent, omnium viarum, transituum, negotiationumque intra Aleppo & Ormum, vt etiã morum, legum, & statutorum in peregrinationibus vsitatorum, item vicorum & vrbium statum conditionemque exquisitè edoctus eram. A quorum discessione nemo Anglorum hactenus terrestri itinere in Ormum penetrauit, etsi Italorum quotidie multi negotiationis causa vltrò citroque commeent.

Sub idem tempus in comitatu Iesuitarum tres Principes, regio sanguine nati ex insula Iaponensi Goam appulerũt, vestitu Iesuitico amiciti, ætatis annum vix 15. aut 16. egressi: qui instinctu & persuasu Iesuitarum primò in Portugalliam nauigare, post inde Romanum Pontificem ad amplissima beneficia & immunitates Iesuitis emendicandas inuisere constituerant. Qui cùm in Goa ad an. vsq; 84. substitissent, illhinc in Portugalliam, & hinc rursus in Hispaniam velificabantur: vbi à Rege Hispano, & omnibus eius satrapis honorib. & muneribus regalibus affecti amplissimè sunt. Quæ tamen omnis præda pòst pro more Iesuitis cesserat. Ex Hispania ad Papam deflectebant: à quo petitis latissimis priuilegiis & libertatibus, haud ægrè donati sunt, prout in descriptione insulæ Iaponicæ superius ex parte aliqua percensuimus. Porro hinc digressi vniuersam Italiam perlustrauerunt, & Venetias, Mantuam, Florentiam, cæterasque totius Italiæ nobiliores ciuitates peruidentes, vbiuis locorum & illustri gratulatione accepti, & donariis splendidissimis onerati sunt, quod tũ virtutes eorum eximias, tum imperiorum amplitudinem roburque apud omnes Iesuitæ de ijs spargerent, parili pompa, & triumpho simili, ijdem deinceps in Madrid reuersi sunt, vbi honoribus regiis à vice Rege ornati dimissique, omnibusque Capitaneis & pręfectis Indicis singulariter commendati, Vlysbonam versus profecti sunt: & anno 86. nauem rursus conscenderunt, San Felippe dictam, qui reditu versus Portugalliam à Capitaneo Draco posteà intercepta est. Itinere & laborioso & periculoso pariter confecto magno, Mozambiquen intrauere, vbi nauem suam iis mercibus onerauerũt, quas alia inibi deposuerat S. Laurenzo nuncupata, quæ breui eò malo fracto, cùm ex India in Lusitaniam decurrisset, impulerat. Et quòd iam opportunitas in Indiam nauigandi vanuisset, S. Felippe nauis mercibus S. Laurenzo onerata, in medio cursu post ab Anglis capta & possessa est. Quæ nauis cum omnium prima ex Lusitanica India vnquam egressa occuparetur, Lusitanis varia omina & interpretationes præbuit, quia Philippi Hispaniarum Regis nomine inaugurata erat.

Indici tres Principes Iesuitis socij per Goam Romã peruenerunt.

Dracus nauem S. Felippe capit.

Sed vt ad institutum nostrum, de Principibus Iaponensibus reuertamur, hoc suprà dicto anno, magno omnium applausu in Goam feliciter redierunt, cùm iam apud omnes extincti crederentur. Quilibet horum veste Attalica, aureo argenteoque filo intertexta, Italicoque habitu sarta insignis erat, Iesuitis valdè confidentibus & inflatis, quia per eos ista impetrata essent, stipati. In Goa substiterunt, vsque dum tempus in Chinam nauigandi esset, vbi pariter triumpho & apparatu solemni excipiebantur. Quæ res Iesuitas cumprimis apud omnes magnis honoribus & dignitatibus cumulabat, sicut ex isto videre libro est, qui Hispanica lingua de eorum itineribus, tum naualibus, tum terrestribus confectis, vt etiã, qua solemnitate vbiuis locorum excepti sint, prolixè scriptus prodiit.

Anno 1584. sub mensem Iunium in Goam variæ & diuersæ legationes impulêre, ex Persia, Cambaia, de Zamozino (Cæsare dicto) de Malabaris, de rege Cochin eò missæ, de quibus præcipuè ageretur, pax erat, quę decerneretur inter Zamozinum, Malabaros & Lusitanos, inter quos iam diu simultas capitalis & auita gliscebat, vix vllo medio emendabilis.

Legati Goa conueniũt.

Interea autem ad omnem euentũ, Lusitani castrum seu propugnaculum Panane dictum ad littus Malabar situm, decem milliaria à Calecuto distans, ex-

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1129/D

Panane frustra extrui petitur. truere iubebantur. Quod cum dictum factum accurarent, & impensis inæstimabilibus ædificare illicò occiperent: operas tamen inceptas, quod terra nimis sabulosa, & ad fundamentum firmandum plane inepta esset, remittere breui coacti sunt. Nam quæ extruebantur, pleraque corruebant, vt ab opere omnino desistendum esset, licet impensam iam dum 3. aut 4. auri tonnarum fecissent. Etsi vero sumptuum auctim superaddendorum nullum vsum præuiderent: videbatur tamen illud castrum ob hanc potissimum causam apprimè necessarium, vt si fors iterum Zamorinus, quod pro more solitabat, fidem datam falleret, ex eo præsidio ipsius in mare excursui resisti commodius posset. Et tamen cum mente simul agitarent, Zamorino portus etiam alios esse, ex quibus subditi plus damni, quàm ipse Zamorinus, peregrinantibus intentare possit (quamuis Zamorinus assiduò prætenderat, & se inscio ista fieri, & nulla facultate eadem à se posse reprimi, aut inhiberi, quod Pyratæ nulli magistratui, nulli iuri subditi isthæc talia perpetrarent) ideoque decretum est, vt porro & de Panane extruenda nulla cura esset, & Malabaris simul non fideretur nimium, cum, quos India ferret, nulli ceruicis durioris, aut peruicacioris scirentur, aut qui oppressis innumeris littus illud & mare magis intutum, minus nauigabile præstarent. *Malabari Pyratæ.* Quam ob causam quotannis etiam classis in Goa Lusitanica instruitur, & ad maris liberum commeatum seruandum emittitur. Sed & aliàs Malabarorum, quoquouersum dispersorum innumerus numerus est, qui per mare non minus, quàm cõtinentem prædationibus & direptionibus omnibus infesti, certis quibusdam locis littoralibus velut in portubus suos receptus habent, & prædam partam illuc comportant, & occulunt. Aediculas ex stramine contextas, & in medias rupes, præcipites scopulos, montesque inaccessos extructas habitant, vt à nullo commodè subigi queant, Zamorinum vel ipsum floccifacientes. Pyratæ si portum quendam versus Austrum à Goa 12. milliaribus distantem possident, *Sanguiseo* vocatum, quo loco se magno numero agglomerãt, & excursionibus crebris adeo infesti sunt, vt illhac sine certo periculo nulli transitus sit. *Vicerex Goa.* Quare ad Viceregem tunc præsidentem, *Don Francesco Mascharenhas*, comitem de *Villa Dorta* querelæ innumeræ indies delatæ sunt. Qui malo huic mederi volens, Zamorino nunciari curauit, vt de istorum supplicio tandem accogitaret. Cui tamen Zamorinus nihil aliud respondit, quam quod à se isti coerceri minime possent, cum nec imperium suum agnoscerent, nec ordinario alij cuiquam subditi essent. Se tamen pro sua parte Viceregi plenam potestatem facere, vt rapinas & iniurias illas seuere vindicet: ad quam rem nec ipse auxilio suo defuturus sit. *Classis Goa instructa ad vindicãdos Malabaros.* Pensitato itaque à Vicerege instante periculo, classem 15. triremium instruxit, cui præfectum nobilem quendam *Don Iulianes Mascharenhas* cognatum suũ addidit, cum serio mandato, vt ante omnia portum *Sanguiseo* inuaderet, oppugnaret, & si fieri posset, funditus excideret & vastaret. Hoc ergo animo ventis & fortunæ vela dantes portum egressi, cum ad *Sanguiseo* propius accessissent, vidissentq; tum exiguam illam insulam esse, tum in ipsum littus profundius intrusam, adeoque aquis circumquaque perfluam, & in aditu multis rupibus arenarumque aggestionibus periculosam: collato de hac re consilio statuerunt, vt Almirans cum classis parte media vno loco impelleret: altero vero latere *Ioannes Barriga*, Vice Almirans in hanc rem designatus, sese certatim immitteret.

Almirans itaque cum pro felici auspicio ad prædestinatũ suum locum, primum insultum animose fecisset, & ad ipsum vsque littus, sperans de cæteris quoque eandem virilitatem, vi penetrasset: accidit vt inter reliquos, qui plerique omnes nobiles & militiæ ignari erant, lis de prioritate concitaretur: vt defluo in- *Lusitanorũ arrogãtia.* terea mari facto alter huic, alius alij scopulo arenarumque aceruo adhæresceret: ita vt nec Almiranti quisquam auxilio venire, nec ipsi sese porro retrove agere

defixi

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1129/D

defixi possent. ViceAlmiranti autem alterum latus pro re statuta circumnauigaturo, Capitanei cæteri ideo parere recusabant, quod ipsi vt maxime nobiles essent, adeoque Capitaneo recenti multo meliores peritioresque sibi viderentur. Sic ergo funesta ambitio Lusitanorū salutare hoc propositum turpi macula hac vice anteuerterat. Quod cum Sanguisei, qui desertis casulis iam in montes profugerant, ex alto despexissent, omnesq; naues hinc inde in arido defixas, Almirantemq; ipsum in littore immotū hęrere attendissent: tunc animis & viribus recollectis, ingentibus copiis certatim Almirantis nauem impetentes, omnes ad vnū, præter eos, qui enatando se eruebant, trucidarunt. Et quāuis Almirans, modo voluisset, se haud difficulter opera mancipij cuiusdā natando eum educturi, saluare potuisset: ratus tamen honestius in conflictu pro causa bona vitam perdi, quam fuga turpi cū infamia eandem seruari: in medio agmine cōsistens, animosissime etiā post omnes iam suos stratos cum hostibus cōflixit. A quorum tamen copia tandē eneruatus oppressusq; cecidit. Cui Malabari agminatim tandem insultantes, caput spectantibus è classis altera parte omnibus amputarunt, eoq; hastæ acumini infixo ad trepidantes illos magna & alta voce, vt suū præfectum vnà secum auferrent, cum Sarcasmo acclamarunt. Quod tamen ipsi negligentes, & cum maris æstu reciprocante retro conuersi, vt dispersa sine pastore oues Goam repetiuerunt. Quibus reuersis etsi Capitanei quidē in vincula illico darentur: speciose tamen sese excusantes, pedibus propediem restituti sunt. Interea Almirantem cæsum pleriq; lugebant, comprimis Vicerex, cui is cognatus, & ob generosas virtutes egregiaque merita valde charus fuerat.

Malabari classem Goanam occupant.

Almiranti caput amputant, & hastæ in cōtumeliam imponunt.

His ita transactis haud cunctanter noua classis instrui cœpta est: cui Almirans *Don Ieronymo Mascharenhas*, nuperrime cæsi *Don Iulianes* itidem cognatus præficiebatur, vt defuncti cognati mortem animosius vlcisceretur. Hi cum classe instructa rectà Sanguiseorum continentem impellentes, plenis copiis è nauibus exiliuerunt. Sed quod Sanguisei præmoniti, fuga se iterum in montes desertis suis casulis recepissent, quos propter solitudinem & loci vastitatem persequi nemo posset: ideo subdito igne crematis eoque habitaculis, & arboribus in confinio quoquouersum cæsis deiectisque, omnibusque vastatis & protritis, nemine quoque hostium tum occiso, hac sola vindicta contentos eos illinc discedere oportuit.

Secunda classis instruitur.

Hoc ipso tempore commissarij Regis & Viceregis iussu in Cochino telonium, antea inibi non vsitatum, extruere cœperunt. Cui incepto cum se incolæ valde opponerent, mortem omnibus comminati sunt, qui ad id exequendum, vel votum suum vel operam conferrent. Ita ergo res ad noui Viceregis ex Portugallia missi, Don Duarte de Meneses aduentum dilata est. Quo tamen pòst suo tempore (vt dicetur) aduecto cum tum Vicerex conuenientibus & conciliatis omnibus imperium illi imponeret, actis agendis & moderatione debita adhibita id impetratum est, vt telonium ciuibus coacte quidem assentientibus & suffragantibus propediem ædificaretur. Ex quo quod crebræ ibi negotiationes exercentur, ad Regem prouentus redit quotannis vberrimus.

Telonium in Cochino.

Eodem anno mense Septembri nauis quæpiam ex Lusitania Goam incurrit, Bon Iesus de Carania indigetata, nuncians & alias quatuor naues, nouum Viceregem Don Duarte de Meneses aduehentes in via esse. Plaudentibus itaque & iubilantibus in ciuitate omnibus, impulsisque pro more campanis, primæ è Portugallia nauis appellentis signum publicum datum est. In hac naui quidam erant sclopetarij, Belgæ, qui ex patria mea cognatorum mihi literas valde expectatas afferebant.

Paulo post eodem adhuc mense alia quoque ex priore societate nauis Boa Viagen dicta, superuenit, multis nobilibus & *Crucigeris* Regi Indico seruituris

onerata;

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1129/D

onerata: inter quos & Archiepiscopi, domini mei frater, Roderiques de Fonseca numerabatur. Primores reliqui erant Don Georgie Tubal de Meneses supremus Regij vexilli signifer, futurus Capitaneus in Soffola & Mozambique, ex isto merito, quod iam dudum Regi in India fidis officiis præstitis probatissimus esset. Ioan. Gomez de Silua, declaratus Capitaneus in Ormo. Don Francisco Mascharenhas, cæsi à Sanguiseis Don Iulianes frater.

Nouembri mense Cochinum ingressæ huius societatis tres reliquæ naues sunt, quæ cursum suum circa insulam S. Lorenzo circumflexerant, ne in Mozambique appellendi necessitas foret. Nomina istarum erant Santa Maria, Arreliquias, As Chagas siue quinque vulnera. Hac naui nouus Vicerex Don Quarte de Meneses vehebatur, qui diutino ante tempore Capitaneus Tangerensis in Africa seu Barbaria fuerat: qua vna naui Chagas vltra 900. nobiles & milites (exceptis nautis & remigibus) claudebantur, quorum aliqui solius honoris gratia in comitatu Viceregis se deuouerant. Qui in Cochino erant, aduentantem Viceregem magno & apparatu & triumpho acceperũt. Is in Cochinum cum vix pedem extulisset, priori Viceregi nunciari curauit illicet, vt regimen sceptrumque ad Domini mei, Archiepiscopi manus haud cunctanter deponeret. Quo præstito, resignatus Vicerex Cochinum propere se contulit, vt eadem naui, qua successor appulerat, ipse in Portugalliam rediret, cum mos iste esset Viceregum ab antiquo, vt officio suo defuncti in India remanendi nullam licentiam haberent. Pòst Nouemb. 10. anno 84. Carania nauis Goa recedens, Cochinum vela expandit, piper & alias merces necessarias oneratum. Quo fere tempore factores seu curatores omnes Cochinum se conferunt, merces suas nauibus imponendi causa. Quibus è portu motis Goam redeunt, vbi pars maxima habitat. Ista naui vetus Vicerex Cochinum versus se recepit, vt inde in Lusitaniam vela faceret.

Februarij die 5. an. 85. Vicerex Don Duarte de Meneses Cochino in Goam venit, vbi ceremoniis & pompa singulari ei occursum est. Eiusdem anni mense Aprili collega & cõseruus mecum apud Archiepiscopum Bernhardus Burchardus Hamburgensis, Goia in Ormum profectus, hinc viam per Bassora, Babyloniam, Hierosolymam, Damascum, in Aleppum capessiuit. Ex quo loco geminas ad me literas dedit, quibus de successu itineris & sumptuum compendio, & periculi securitate, & comitum humanitate, medio & commeatu Caffylarum præstitis abunde me certiorem fecerat. Is Aleppo versus Tripolim in Syriam se contulit: vbi naues Anglicas offendens, cum illis Londinum, & hinc Hamburgum reuectus est, sicut ita omnia prospere sibi euenisse post ad me literis nunciari curauit.

Bernh. Burchard. Hãburgens.

Sub Augustum mensem ad me Venetiis datis literis nunciatum est de latrocinio & obitu Principis Auraniæ, domini mei clementissimi, & Ducis item Alenconij siue de Aniou: vt etiam de nuptiis Ducis Sabaudiæ cum Hispaniarum Regis filia.

In Goa 20. Octob. ex Portugallia nauis quæpiam S. Francesco applicuit, in qua Belgæ quidam erant, qui ex patria mea literas de obitu patris mei Hugonis Ioſt de Harlemo mihi tradebant.

Primo Nouemb. Cochinum nauis S. Alberto nuncupata intrauit.

Primo Decemb. Cananoram ad Malabarorum fines sitam nauis S. Lorenzo ingressa, inde in Goam pertendit. In ista qui erant comites, magna ex parte morbidi & languidi venerant, cum insuper vltra 90. homines prius in ea defuncti essent. Toto in itinere nullum vspiam littus attingentes, labores, famemque inæstimabilem sustinuerunt. Adhæc naues desiderabãt adhuc geminas, quas ex Vlysbona socias habebãt, nempe vnam S. Saluatoris, alteram prætoriam S. Iago de qui-

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1129/D

de quibus nihil hactenus nuncij comperiri potuit. Hoc ipso tẽpore terrestri itinere aliquot Itali veniebant, de Papæ Gregorij XIII. obitu, & in huius locum Sixti V. electione nunciantes. Naues quoque ex Goa iterum Cochinum se pro more colligebant, vt in littoribus Malabar oneratæ, rursus Cochinum, & hinc in Portugalliam contenderent.

Anni 86. mense Maio literis Goã perlatis, & à Capitaneo in Sofala Mozambique, Vicerege & Archiepiscopo perscriptis de desiderata & perdita naui prætoria S. Iago, quæ ex Portugallia superiore anno 85. soluerat. Interitus eius hæc occasio erat. Cum dicta nauis secundo vento angulum *De Buana Esprança* superasset, & Mosambique fines iam attigisset, nautæ se extra omne periculum iam cõstitutos, nec porro sibi quicquam metuendum rati, vela intra insulam S. Laurenzo & Continentem (quarum hæc ad læuam Mozambiquen versus: illa verò ad sinistram vergit) impulerunt. Intra Insulam autem dictam & Continentem multi scopuli & arenarum cumuli interiecti sunt, ab insula fere milliaria Hispanica 50. à Cõtinente autem 70. à regione terræ Sofala 22½. grad. versus Aequinoctialem lineam Australem dissiti; à quo loco porro vsque in Mozambiquen milliaria 90. restãt. Scopuli isti magna ex parte mero corallio, eoq; acutissimo asperrimoq; & omnifarij coloris, vt nigri, albi, æruginosi, seu viridis constant: qui vt transitu valde periculosi sunt, ita caueri summo studio debent. Cum itaque scopulos & arenarum globos prope Indiam sitos præteruecti, iam se periculũ omne euasisse arbitrarentur pleriq;: nihilo tamen minus rem certius sciturus Gubernator ex pyxide, cum ex illa secum rationem iniisset, iam scopulos illos à tergo relictos audacter pronunciauit. Vela itaq; panderent, & rectà citraq; omnem metum ad Mozambiquen cursum tenerent, iussit. Cum vero in naui nautarum aliqui, nec minus cæteri officiarij aliquot, instrumẽta sua & mappas haberent, quas discendi & sciendi causa consulebant: hi exactius re pensitata cõmuni voto consultius arbitrati sunt, vt vela aliquandiu adhuc demitterentur, & excubiæ diligentes fierent: quod vel dum in occursu suo scopulos dictos haberent. Quorũ consilio cum solus Gubernator refragaretur, visus sibi scilicet vnus præ reliquis & sapere & autoritate valere: vt citra moram vela attollerent, seriò & denuo imperauit. Pro hoc ergo mãdato velis omnibus elatis, cum non malo vento ad semilucentem Lunã, mediam vsq; noctẽ vterentur, derepente in medios scopulos corallio albo asperrimos & venti & cursus impetu acti violenter impegerunt, adeo, vt nauis per mediũ non secus ac à nouaculæ acie discissæ puppis cum geminis tabulatis ex parte inferiore fundo inniteretur, aut insisteret, prora aũt cursus continuatione incitata aliquousq; proiecta, tandẽ & ipsa scopulis effixa hæreret. Detruncari itaq; inceptis malis, tantus subito clamor, tãta eiulatio oborta est, vt fremitus quasi de cœlo reboaret. Quod enim prætoria nauis esset vltra 500. personas, 30. mulieres, cũ aliquammultis Iesuitis & Monachis receperat & deuexerat. Quo certe casu iam spes nulla reliqua, nullũ studiũ supererat, quam vt certatim quisq; sua peccata confiteretur, proximis valediceret, veniã offensionis deprecaretur, ploraret & vlularet. Almirans Fernando de Mendoza, Gubernator, & cum his 10. vel 12. alij in proximã minorem scapham desilientes, illam, ne plures sese confertim ingererent, districtis gladiis tuebantur, reliquisq; in naui relictis pollicebantur, velle se circumnauigato scopulo seriò inquirere, an fortè quispiã supra illum locus cõmodus se offerat, vbi ex fragmentis nauis collectis scapham aliam extruere possent, qua & ipsi in Continentẽ euehi, & sic vitã seruare suam possent.

Nauis S. Iago occubuit.

Naufragiũ miserabile.

Sed iam iam mergendis illis hoc solatium parum cordis addidit. Scopulum itaq; vndiquaq; circumlustrantes, cum locum nullũ idoneum offenderent: veriti, si ad nauem redirent, à desperata illa turba violenter opprimerentur, cui tamen & alia re nulla auxilio venire possent, coactis tandem votis remos ad Conti-

nentem impellere decreuerunt. Cum capsulis ergo aliquot *Marmellada* (quod certum quorundam fructuum conditũ est nauigaturis familiare) plenis, & vno vini doliolo, & pane modico bis cocto (quos cibos ista sub præcipitantia in scapham coniecerant) gratiam diuinã expectantes, littus quæsiuerunt. Quod tandem & fame sitiq; euecti, & labore immenso exhausti, post dierũ septendecim cõtinuum periculum attigerunt salui. Alteri, qui in naui deserebantur, cum scapham abs se discedentem viderent: & insuper superiorem quoque nauis partem, intra duo illa tabulata, quibus scapha maior suberat, ex latere findi rumpiq; , adeoque scapham semifractam quassatamq; sentirent: & animo & re desperata, ne manum porro cuiquam operi admouendã censentes, solo aspectu mutuo, eoq; miserabili operabantur, vsq; dum Italus quispiam, Cyprianus Grimaldus de illarum medio exiliens, sumpto & animo & voce istam consternationẽ increparet, & ad manus operi inijciendas, vitamq; quoquo modo saluandã eos animosius exhortaretur. Quin & ipse dicto citius cum gladio suo in scapham se coniecit, & illã sordibus aquisq; expurgare laboriose incepit. Quo facto cum & reliquis animus rediisset, illi auxiliari, & qua possent subitanea industria scaphã sarcire contendebant. Arreptis ergo quibuscunq; rebus obuiis, vltra 90. homines in scaphã se certatim præcipitabant, exceptis iis, qui forinsecus ipsi adhærescerent & annatarent, inter quos & cõplures mulierculæ erant. Ne vero simul & semel vniuersi perirent & mergerentur, illi, qui in naui erant, reliquis extrà adhærentibus, manus & brachia detruncabant, illorũ quoq; haud paucos, qui in naui sine armis erant, de tabulis exturbabant, & his actis à relictis cum tanto planctu & eiulatu abscedebant, vt cum fragore cœlum ipsum cadere credibile esset. Postquam ergo iam dies aliquot maris arbitrio vecti fuissent, parum tamen, quia multitudo numerosa omni occasioni obstaret, promouerant. Adhæc omnes scaphæ commissuræ hiantes, nauigationem laboriosiorem reddebant: vt in extremis difficultatibus ista ratione omnia versarentur, donec tandem, ne suffocarentur omnes, coactis sententiis decernerent, ex medio omnium vt vnum Capitaneum seligerent, qui ex India nobilis erat, cui vni imperare, vetare, quicquid ex re & vsu esset, citra cuiusquã perplexationem liceret. Quibus ratis, mandabat iste ex tempore, vt aliquot de superfluis è naui eliderentur, & digito circumacto in eos potissimum intendebat, qui inermes excussoribus minus resistere valerent. Ex eorum numero faber quidã erat lignarius, qui paulo ante in sarcienda scapha ante alios strenuus erat. Qui cum in se quoq; intendi digitum cerneret, exorato prius Marmelladæ frustulo & vini haustu, nihil recalcitrans, in mare se præcipitari & suffocari facile passus est. Sed & alius quispiã erat eorum, qui in Portugallia noui Christiani vocantur. Quo ad eiectionem prehenso & iam cõposito, frater ipsius eadẽ scapha cõsertus, annis minor, intentis precibus obsecrabat, vt fratre suo seruato, ipse in mare præceps eius loco daretur: rationẽ hanc afferẽs, quod vt ille annis, sic sapientia se maior esset. Ad hæc, aiebat, seruatus iste, fratrũ meorum, sororumq; necessitatibus felicius prospicere, quam ego, poterit: vt æquius sit, me pro ipso mori, quã sine ipso viuere. Sic ergo seruato fratre seniore, iuniorẽ mari nuncuparunt, qui eiectus vltra sex horas scaphã natando cõsectatus est. Et quanquam districtis gladiis illũ acriter arcerẽt, ne naui appropinquaret: ipse tamen nuda palma arreptũ gladiũ mordicus tenens, etsi iam media manu profunde vulneratus esset, illũ tamen relinquere nullo modo voluit: dum tandẽ à misericordia tactis cæteris in scaphã receptus fuisset. Quos geminos fratres in Goia ipse his oculis vidi, & familiariter ipsis vsus sum. His fere lamẽtosis actionib. 20. circiter dies confecere: dum tandem optato littore conspecto, reliquos priore scapha allatos inibi offenderent, & salutarent. In naui autem qui destituti relinquebantur, tabulis, asseribus, transtris & antennis coactis & colligatis, vt cuiq; quodlibet sub manum

Fraterna charitatis mirũ exemplum.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1129/D

num veniebat, quo vitæ suæ consulere posse sideret, extremā aleam experti sunt. Primi autem, quos diximus, ante nos littus attigisse, ærumnarū & periculorum nobis multo plus exantlare coacti sunt. Ab Aethiopibus enim istius regionis, Caffres dictis, spoliati, & omnibus vestimentis suis exuti sunt, vt ne ad pudenda velanda quidem quicquam ipsis relictum fuerit. Qui vix tandem post multos errores, famem & inediam perpessi incredibilem, littori tandem applicuerunt: vbi factorem Capitanei ex Sofala & Mozambique offendentes, reficiendi sui spem hauserunt aliquantulam. Capitaneus iste pro viribus & facultate sua ipsis largus erat, & vt Mosambiquen indeq; in Indiam, vbi eorum quamplurimos noueram, porro proueherentur, fideliter curabat. Istorum aliqui in via moriebantur, prius quam Mosambiquen videret. Vt in summam rem conferam, ex omnibus, naui prætoria dicta vectis, vix 60. homines seruati sunt: reliqui ad vnū omnes partim vndis perierunt, partim fame miserabiliter cōtabuerunt, vt nec de hominibus, nec naui postmodum documentū vllum hauriri potuerit. Acciderūt ista mense Augusto an. 1585. de quibus nōnihil prolixius excurrere collibuit, vt peregrinantes, hoc exemplo quasi ex speculo edocerentur, quam necessarium sit interdum, præfractorum gubernatorum confidentiam reprimi & castigari, ne tot animæ ob vnius præsumptam inscitiam miseris modis periclitentur.

Admonitio de gubernatoribus interdū reprimendis.

Maio mense an. 86. binæ naues bonis & diuitiis immensis confertæ, ex portu Indico *Chaul* soluebant, quæ Lusitanorum aliquot Chaul incolentium, propria erat, cogitantium scilicet per Estrecho siue Isthmum Mecca vsque ad mare rubrum penetrare, vbi suas negotiationes potissimum exercere solebant. Sed in via à triremi Turcica intercepta est. Triremes istæ in interiore Isthmo ad Meccam, non procul à Cairo ad rubri maris littus, in *Sues* ciuitate appellata extructæ erāt. Quibus hoc fatum expertis, casus iste simul, & quod prædatoria dicta nauis latius etiam aliouorsum grassaretur totam Indiam rumore perculit, & in metum coniecit.

Naues duæ opulentissimæ à Turcis captæ.

Eodem mense in Goa instructissima classis tum ex triremibus, tum liburnicis collecta est, qualis multis retro annis non visa est. Hæc ad mare rubrum emissa erat, Turcicas triremes aut fugatum, aut si fieri posset, omnino cæsum & mersum. Hisce Vicerex etsi expresso mandato iniungeret, vt in Ormo hybernarent, & postea angustias maris Persici perfringentes, suas operas, auxiliumq; Regi Persico Xatamas aduersus Turcam vtriusq; partis cōmunem hostem addicerent & offerrēt, vt hoc studio ab vtraq; parte ipsius vis & impetus infringeretur: euentus tamen deliberationi huic longe contrarius, vt deinceps narrabitur, sese ostendit. Potenti & instructissimæ huic classi præfectus aut Admirallius nobilis quidam, Gonsaluas de Camera datus est, qui ante hoc tempus Capitaneum in Ormo functus erat, homo obesus, pinguis, & aqualiculosus, quæ ipsius constitutio futuræ cladis ansam quoq; præbuit haud minimam. Classi huic, quod famam & immortale decus parandum sibi pollicerentur haud trepide, milites peritissimi, & Indianorum nobilium pars maxima, sese volens lubensq; addixerat. Rebus itaq; omnibus pro necessitate instructis, classe cursum suū rectà versus mare rubrum tenente, accidit, vt tranquilla nimis maris tēpestate gliscente, ærumnis exercerentur infinitis, & tum fame, sitiq;, tum rerū aliarū inopia eiecti, turmatim caderent, & animam expirarēt. Non enim secum hanc rationem iniuerant, fieri posse, vt in via tamdiu morandū esset. Hæc prima eorū clades, occasionem dedit etiam futuræ. Cum enim iam fauces maris rubri tenerent, occurrente illis triremi Turcica, & contra eos aciem instruente, Lusitani vndiquaque cæsi & fugati, cum magna infamia suorumque iactura retrocedere coacti sunt. Cuius victoriæ commoditatem persequentes Turcæ, littus prope *Abex* & *Melnide* occuparunt, vbi ciuitatibus aliquot cum Lusitanis fœdere iunctis vt *Pato* & *Braua* obsessis

Classis potentissima aduersus Turcas prædatores.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1129/D